

Sygnatura akt XIIC 822/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 stycznia 2020r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu XII Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący sędzia Hanna Ratajczak

Protokolant st. sekr. sąd. Katarzyna Słup - Ostrawska

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 16 stycznia 2020r

sprawy z powództwa M. M. (1)

przeciwko (...) SA V. (...) z siedzibą w W.

o zapłatę

1. Zasądza od pozwanego na rzecz powoda tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę kwotę 70.000zł (siedemdziesiąt tysięcy zł) z odsetkami ustawowymi od dnia 11 lipca 2014r do dnia zapłaty
2. Zasądza od pozwanego na rzecz powoda tytułem odszkodowania kwotę 2.070zł (dwa tysiące siedemdziesiąt zł) z odsetkami ustawowymi od dnia 11 lipca 2014r do dnia zapłaty oraz kwotę 13.776zł (trzynaście tysięcy siedemset siedemdziesiąt sześć zł) tytułem przygotowania do innego zawodu z odsetkami ustawowymi od dnia 17 sierpnia 2017 do dnia zapłaty
3. Ustala odpowiedzialność pozwanego za skutki wypadku z dnia 10 maja 2014r mogące pojawić się w przyszłości
4. W pozostałej części powództwo oddala
5. Kosztami postępowania obciąża pozwanego w 69% a powoda w 31% z wyłączeniem obciążania powoda kosztami opłaty sądowej od pozwu, w zakresie której powód był zwolniony, pozostawiając jednocześnie szczegółowe rozliczenie kosztów referendarzowi sądowemu

/-/ Hanna Ratajczak

UZASADNIENIE

Pozwem z 09 maja 2017 roku (k. 1- 120) powód M. M. (1) wniósł o zasądzenie od pozwanej na swoją rzecz kwoty 120.201 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie, w tym:

- a) kwoty 100.000 zł tytułem zadośćuczynienia za doznaną przez powoda krzywdę wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia 11 lipca 2016 roku do dnia zapłaty,
- b) kwoty 2.120 zł tytułem odszkodowania za koszty leczenia, przejazdów i opieki, wraz z ustawowymi odsetkami liczonymi od dnia wniesienia niniejszego pozwu do dnia zapłaty,
- c) kwoty 18.081 zł tytułem kosztów przygotowania do nowego zawodu, wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia niniejszego pozwu do dnia zapłaty.

Nadto powód wniósł o ustalenie odpowiedzialności pozwanej za szkody mogące powstać w przyszłości na skutek wypadku, do którego doszło w dniu 10 maja 2014 roku oraz o zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda zwrotu kosztów niniejszego postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych oraz opłaty skarbowej od pełnomocnictwa.

Ponadto powód złożył wniosek o zwolnienie od kosztów sądowych w całości.

Postanowieniem z 16 października 2017 roku (k. 156) sąd zwolnił powoda od kosztów sądowych częściowo, to jest od opłaty sądowej od pozwu, a w pozostałym zakresie wniosek powoda o zwolnienie od kosztów sądowych oddalił.

W odpowiedzi na pozew z 30 sierpnia 2017 roku (k. 128- 174) pozwana wniosła o oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów procesu w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Na rozprawie w dniu 12 września 2019 roku (k. 313v) pełnomocnik powoda wskazał, iż domaga się zasądzenia odsetek od wszystkich żądanych kwot od 11 lipca 2014 roku. Nadto w piśmie procesowym z 27 listopada 2019 roku (k. 398-399) rozszerzył powództwo w zakresie roszczenia odsetkowego j/w.

W piśmie procesowym z 19 grudnia 2019 roku (k. 402- 403) pozwana ustosunkowując się do modyfikacji żądania pozwu wniosła o oddalenie także rozszerzonego powództwa oraz zasądzenie w tym zakresie od powoda na rzecz pozwanej zwrotu kosztów postępowania, w tym zwrotu kosztów zastępstwa procesowego według norm przypisanych.

W dalszym toku postępowania strony podtrzymywały swoje stanowiska procesowe.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 10 maja 2014 roku powód M. M. (1) przyjechał w odwiedziny do rodziców do m. N.. W tym dniu w gospodarstwie (...) odbywało się badanie jałówek. W trakcie badania jedno ze zwierząt spłoszyło się i uciekło na teren gospodarstwa. Wówczas trafiło na swojej drodze powoda, który zmierzał w kierunku rodziców aby się z nimi przywitać. Wystraszone zwierzę zaatakowało powoda i wymierzyło w niego cios tylnymi kończynami w twarz. Na skutek uderzenia powód stracił przytomność, znajdujący się na terenie gospodarstwa weterynarz udzielił mu pomocy.

Po przyjęciu powoda na szpitalny oddział ratunkowy wojewódzkiego szpitala w K. stwierdzono u niego obrzęk twarzy, ranę lewej brwi, ranę powieki dolnej oraz ranę na prawym policzku. Nadto powód został poddany konsultacji okulistycznej, w czasie której stwierdzono osłabienie ostrości wzroku, obrzęk spojówki, widoczny wylew pod siatkówkowy. Powodowi zalecono dalsze konsultacje okulistyczne. Po przeprowadzeniu badania tomografii laserowej stwierdzono u powoda trwałe uraz oka prawego powodujący całkowitą i trwałą ślepotę prawego oka.

W kolejnych dniach powodowi towarzyszyły cierpnie fizyczne i psychiczne. Wymagał przez okres około tygodnia pomocy bliskich w codziennym funkcjonowaniu, a przede wszystkim dowożeniu na kontrole okulistyczne. Następnie powód wrócił do P., gdzie do tej pory studiował i pracował, gdzie znajdowało się jego centrum życiowe, a skąd dalej dojeżdżał na konsultacje okulistyczne do przychodni w K..

W związku z prowadzonym na skutek przedmiotowego wypadku leczeniem stomatologicznym oraz okulistycznym, a także kosztami dojazdu do lekarza powód poniósł dotąd niewyplacone przez pozwanego wydatki w kwocie 2.070 zł.

Zdarzenie, do którego doszło 10 maja 2014 roku wywarło skutki na całe życie powoda, a który w dniu zdarzenia miał zaledwie 22 lata. Powyższe skutkowało obniżeniem nastroju i zmianą jego codziennego funkcjonowania. Powód utracił widzenie w jednym oku, zarzucił plany dotyczące przejęcia po rodzicach gospodarstwa rolnego (z uwagi na wypadek nie widzi możliwość pracy przy zwierzętach), nadto ma bardzo ograniczone możliwości w podjęciu zatrudnienia.

Powód przerwał studia na kierunku rolnictwo, na podstawie decyzji z 09 marca 2015 roku wykreślono go z listy studentów. Powód podejmując studia miał w planach przejęcie gospodarstwa rolnego po rodzicach.

Dowód: zeznania świadków H. M., L. M. (e-protokół z 17 stycznia 2018 roku), zeznania świadka K. M., zeznania powoda M. M. (1) (e-protokół z 11 kwietnia 2018 roku), akta szkody stanowiące załącznik do sprawy, dokumentacja medyczna powoda (k. 59- 74, 99- 103), fotografie (k. 75- 77), decyzja z 18 września 2012 roku (k. 82), oświadczenie o miejscu zamieszkania (k. 87), decyzja z 09 marca 2015 roku (k. 88), faktura (k. 98), wydruk z (...) (k. 152)

Wskutek urazu oka lewego, powód doznał trwałego uszkodzenia części środkowej siatkówki oraz uszkodzenia aparatu optycznego tego oka. Skutkiem tego powód nie jest zdolny do postrzegania przedmiotów lewym okiem, a co za tym idzie całkowicie nie jest zdolny do tworzenia odpowiadających rzeczywistości obrazów stereoskopowych (przestrzennych). Artefakty w okładzie optycznym oka lewego powodują dodatkowo utrudnienia tworzenia obrazu płaskiego, pomimo obecności prawidłowej ostrości wzroku oraz prawidłowego pola widzenia oka zdrowego. Niezdolność do budowania obrazu przestrzennego skutkuje niezdolnością do oceny odległości pomiędzy przedmiotami w przestrzeni, oceny prędkości ruchu przedmiotów, przestrzennego kształtu przedmiotów. **Uszkodzenie to jest trwałe i nieodwracalne i według aktualnej wiedzy medycznej rokowanie co do poprawy ostrości widzenia okiem lewym jest niekorzystne.**

Wskutek powyższego uszczerbku, powód nie jest zdolny do pracy zgodnej ze swoim wykształceniem oraz doświadczeniem (pracownika budowlanego, monter linii produkcyjnych na wysokości powyżej 3 metry), jak również nie jest zdolny do pracy jako kierowca, operator wózka widłowego, operator maszyn budowlanych, leśnych i rolniczych (np. ciągniki rolnicze, koparki, harwestery), wskutek powyższego uszczerbku powód nie jest zdolny do wykonywania pracy na wysokości powyżej 3m (m.in. pracownik fizyczny na budowie, pracownik magazynu).

Wskutek powyższego uszczerbku zdolność powoda do pracy przy komputerze jest ograniczona do średnio 4 godzin dziennie. Istnieją, zatem przeciwskazania do wykonywania zawodów polegających na stałej pracy przy komputerze (projektowanie ze wspomaganie komputerowym i inne podobne zawody).

Wskutek powikłań po uszkodzeniu siatkówki oka lewego, widzenie okiem prawym obarczone jest artefaktem spowodowanym nakładaniem się obrazów z oka chorego i zdrowego, co może nasilać obciążenie narządu wzroku oraz utrudniać ocenę rzeczywistości przy wykonywaniu pracy wymagającej sprawności choćby jednego oka.

Wskutek uszczerbku w znaczący sposób pogorszyły się możliwości zarobkowe powoda, ze względu na niemożność wykonywania pracy na dotychczas zajmowanym stanowisku, pracy zgodnej z wykształceniem oraz szeregu innych prac i zawodów. Powód nie jest całkowicie niezdolny do pracy, ale realne możliwości zatrudnienia powoda, biorąc pod uwagę aktualny rynek pracy są bardzo ograniczone. Powód mógłby podjąć pracę częściowo związaną z pracą przy komputerze (np. C. center), praca w charakterze sprzedawcy, itp., niemniej jednak stanowisko pracy musiałby uwzględnić wymienione wyżej ograniczenia.

Dowód: opinia główna biegłego sądowego M. M. (2) z zakresu medycyny pracy z 06 stycznia 2019 roku (k. 246-257), opinia uzupełniająca z 02 czerwca 2019 roku (k. 294- 297)

Powód nie może podjąć zatrudnienia adekwatnego do jego umiejętności oraz wykształcenia. W tym celu niezbędne jest nabycie przez powoda nowych umiejętności w celu wykonywania innego zawodu. Z uwagi na jego stan zdrowia możliwym jest prowadzenie przez niego działalności w zakresie autodelingu, koszt przygotowania do nowego zawodu jest równy **13.776 zł**. W tym celu powód musi przejść szkolenia w zakresie:

- 2.583 zł- auto detaling
- 861 zł- nakładanie powłok
- 861 zł naprawa felg oferta
- 1.722 zł naprawa plastików wewnętrznych

- 861 zł naprawa szyb
- 861 zł naprawa tapicerek
- 861 zł naprawa zderzaków
- 861 zł profesjonalne pranie i odplamianie
- 4.305 zł wyciąganie wgnieceń system 5 dni

Dowód: świadectwo ukończenia technikum (k. 78- 80), dyplom potwierdzający kwalifikacje zawodowe (k. 81), świadectwo pracy (k. 83), zaświadczenie o ukończeniu kursu (k. 84-86), zaświadczenie lekarskie (k. 89), oferty szkoleń (k. 108- 113)

Obecnie powód funkcjonuje prawidłowo (adekwatnie do jego stanu zdrowia), założył rodzinę oraz uprawia sport.

Dowód: zeznania świadków H. M., L. M. (e-protokół z 17 stycznia 2018 roku), zeznania świadka K. M., zeznania powoda M. M. (1) (e-protokół z 11 kwietnia 2018 roku), wydruki zdjęć z portalu społecznościowego (k. 147, 148), wydruk klasyfikacji mężczyzn w biegu R. (k. 149- 151)

W dniu zajścia przedmiotowego zdarzenia gospodarstwo rolne rodziców powoda, H. i L. M. było objęte obowiązkowym ubezpieczeniem rolników od odpowiedzialności cywilnej.

Dowód: kopia aktu notarialnego Rep. A nr (...) (k. 33- 36), nr Rep. A (...) (k. 37- 45), polisa (k. 54- 56)

W toku postępowania likwidacyjnego pozwana wypłaciła powodowi kwotę 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia.

Dowód: decyzja z 12 sierpnia 2016 roku (k. 104-105), decyzja z 02 grudnia 2016 roku (k. 106-107)

Przedstawiony stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o powołane wyżej dowody.

Sąd dał wiarę powołanym wyżej dokumentom (w tym kserokopią poświadczonym za zgodności z oryginałem) albowiem nie były przez strony kwestionowane, jak również nie budziły wątpliwości sądu. Nadto Sąd nie miał wątpliwości, co do treści dokumentów złożonych w postaci kserokopii, albowiem wiernie odzwierciedlają treść dokumentów oryginalnych. Żadna ze stron nadto nie kwestionowała prawdziwości tych dokumentów, co do ich treści.

Podkreślić przy tym należy, że zgodnie z art. 244 § 1 kpc dokumenty urzędowe, sporządzone w przepisanej formie przez powołane do tego organy władzy publicznej i inne organy państwowe w zakresie ich działania, stanowią dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone. Z kolei w świetle art. 245 kpc dokument prywatny stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie.

Wątpliwości sądu nie budziła zgromadzona dokumentacja medyczna dotycząca przebiegu leczenia powoda. Nadto żadna ze stron nie podważała okoliczności wynikających z tych dokumentów.

Sąd dał wiarę zeznaniom powoda, zeznawał spójnie i logicznie, nadto wszelkie podnoszone przez niego okoliczności dotyczące stanu zdrowia znalazły potwierdzenie zarówno w dokumentacji medycznej jak również w treści opinii biegłego. Sytuacja zdrowotna i życiowa powoda nie budzi wątpliwości sądu.

Sąd dał wiarę zeznaniom świadków K. M., H. M., L. M.. Świadcowie jako żona i rodzice powoda mają bezpośrednią wiedzę dot. przebiegu leczenia powoda, procesu powrotu do zdrowia i jego normalnego funkcjonowania. Szczególną moc dowodową sąd przypisał zeznaniom rodziców powoda, albowiem bezpośrednio po wypadku sprawowali nad nim opiekę, byli obserwatorami funkcjonowaniu powoda po zdarzeniu i procesu jego powrotu do zdrowia. Sąd nie znalazł podstaw do uznania ich twierdzeń co do procesu leczenia, dolegliwości bólowych, zmian w zachowaniu syna, za

niewiarygodne. Nadto podawane okoliczności nie stoją w sprzeczności z ustaleniami faktycznymi dokonanyymi przez sąd.

Ustaień w zakresie związku przyczynowego pomiędzy wypadkiem, a powstałymi u powoda uszkodzeniami jak również jego obecnym stanem zdrowia i możliwości podjęcia pracy sąd dokonał w oparciu o opinię (główną oraz uzupełniającą) biegłego sądowego M. M. (2) w zakresie medycyny pracy.

Biegły szczegółowo przeanalizował dokumentację medyczną powoda. W ocenie sądu opinia główna oraz opinia uzupełniająca stanowiąca odpowiedź na zarzuty strony pozwanej, sporządzone zostały w sposób jasny, rzeczowy i przejrzysty. Biegły w sposób konkretny udzielił odpowiedzi na zadane pytania, w sposób zrozumiały przedstawił wnioski opinii. Sąd nie miał wątpliwości co do tego, że posiada kompetencje i doświadczenie potrzebne dla wydania opinii w sprawie.

Wyjaśnienia biegłego są wyczerpujące, logiczne i całkowicie przekonujące. Odnosząc się do wątpliwości co do podstaw do stwierdzenia jednoznaczności powoda przez biegłego z zakresu medycyny pracy, biegły wyjaśnił, że opierał się na dokumentacji medycznej z przeprowadzonej diagnostyki i leczenia przez specjalistów z zakresu okulistyki, po urazie doznany na skutek wypadku. Na kartach 66- 77 akt sprawy zawarte są badania okulistyczne, w tym badania dna oka oraz badania pola widzenia, uszkodzonego oka, które są badaniami obiektywnymi. Badania ostrości wzroku oka lewego w przedstawionej dokumentacji wskazują na V. na poziomie 0,2 do 0,3, co oznacza praktycznie brak możliwości rejestrowania szczegółów przedmiotów tym okiem. Powód zdolny jest do widzenia tylko plam i zarysów postaci i większych przedmiotów. Przeprowadzone badania okulistyczne świadczą jednoznacznie o takim uszkodzeniu plamki oka lewego, że powód nie jest zdolny do prawidłowego, ostrego widzenia okiem lewym. Rozpoznanie to zostało podtrzymane i potwierdzone przez specjalistę okulistę z Kliniki (...) w lutym 2017 roku. Zbadany podczas tej konsultacji visus oka lewego wynosi 0,4 co również świadczy o niezdolności do postrzegania tym okiem przedmiotów, oraz szczegółów. Wynik badania ostrości wzroku wskazuje, na możliwość postrzegania przez powoda zarysów postaci i większych przedmiotów.

Opisana w powyższym rozpoznaniu atrofia (...) w plamce oka lewego oznacza w praktyce uszkodzenie tej części siatkówki, która odpowiedzialna jest zarówno za widzenie barwne, jak i za wyraźne widzenie szczegółów obrazów. Pozostała nieuszkodzona część siatkówki służy postrzeganiu ruchu, nie jest jednak zdolna do rejestrowania obrazów w szczegółach. Trwałe uszkodzenie części centralnej siatkówki zostało potwierdzone w załączonych do akt sprawy badaniach dna oka, wykonywanych podczas kolejnych kontroli okulistycznych. W wynikach tych badań stwierdzone zostały również utrzymujące się fragmenty błony naskórkowej ograniczające przezierność układu optycznego oka lewego. Stwierdzona przez biegłego podczas badania sądowego możliwość widzenia lewym okiem optotypu na poziomie 0,1, została uzyskana tylko podczas manewrowania gałką oczną w sposób umożliwiający widzenie nieuszkodzoną częścią siatkówki w mechanizmie tzw. widzenia peryferyjnego. Artefakty w układzie optycznym oka lewego powodują dodatkowo utrudnienia tworzenia obrazu płaskiego, pomimo obecności prawidłowej ostrości wzroku oraz prawidłowego pola widzenia oka zdrowego.

Na podstawie wyżej opisanych badań i konsultacji okulistycznych, oraz badania przeprowadzonego osobiście przez biegłego dla celów medycyny pracy (analogicznego jak przy określaniu zdolności do pracy) biegły ustalił, że z punktu widzenia orzekania o zdolności do wykonywanej pracy powód jest osobą jednooczną.

Biegły podkreślił, iż nie posiada specjalistycznej wiedzy z zakresu okulistyki i nie jest kompetentny do określania rokowania co do poprawy ostrości widzenia oka lewego, ewentualnej możliwości adaptacji narządu wzroku do trwałego uszkodzenia receptorów (...) plamki oka lewego. Wnioski opinii, sformułowane przez biegłego, dotyczą stanu powoda na dzień przeprowadzenia badania sądowego z zakresu medycyny pracy. Stwierdzony przez biegłego visus oka lewego na poziomie 0,1 powoduje praktycznie jednoznaczność powoda w zakresie orzekania o zdolności do wykonywanej pracy.

Nadto biegły wyjaśnił, że powód nie jest zdolny do postrzegania przedmiotów lewym okiem, a co za tym idzie całkowicie nie jest zdolny do tworzenia odpowiadających rzeczywistości obrazów stereoskopowych

(przestrzennych). Niezdolność do budowania obrazu przestrzennego skutkuje niezdolnością do oceny odległości pomiędzy przedmiotami w przestrzeni, oceny prędkości ruchu przedmiotów, przestrzennego kształtu przedmiotów. Zdolność do oceny odległości w przestrzeni, prędkości poruszania się przedmiotów oraz przestrzennego kształtu przedmiotów jest niezbędna do wykonywania szeregu prac związanych z obsługą poruszających się maszyn i urządzeń, jak również przy pracy na wysokości.

Ponadto biegły odnosząc się do wniosków opinii zasadniczej wyjaśnił, że „realne możliwości zatrudnienia powoda, biorąc pod uwagę aktualny rynek pracy są bardzo ograniczone”, odnosiło się do faktu, że większość ofert pracy dla mężczyzn, na aktualnym rynku pracy dotyczy pracy w charakterze kierowcy, magazyniera z obsługą wózka jezdnego, przedstawiciela handlowego, pracownika budowlanego, instalatora, monterów itp. Do wykonywania tych prac wymagana jest prawidłowe widzenie stereoskopowe (przestrzenne), do czego powód na skutek niedowidzenia lewego oka nie jest zdolny. Z całą pewnością możliwości zatrudnienia powoda i jego atrakcyjność na rynku pracy zwiększy się w przypadku ukończenia jednego z oferowanych na rynku kursów doszkalających. Powód ma możliwość kształcenia się i zdobycia zawodu umożliwiającego podjęcie pracy zawodowej uwzględniającej jego ograniczenia zdrowotne. Powód może odbywać kursy szkolenia zawodowego.

Ostatecznie sąd doszedł do wniosku, że nie zgłoszono takich zarzutów, które skutecznie podważyłyby prawidłowość i rzetelność w/w opinii. Sporządzona przez biegłego opinia poddawała się pozytywnej ocenie, gdyż pozostawała w zgodzie z zasadami logiki i wiedzy powszechnej, osoba ją sporządzająca dysponowała wysokim poziomem wiedzy i doświadczenia zawodowego, a sposób motywowania oraz stopień stanowczości wyrażonych w niej wniosków nie budził zastrzeżeń sądu.

Sąd zważył co następuje:

Powództwo w niniejszej sprawie zasługiwało na uwzględnienie w części.

Odpowiedzialność pozwanej C. Towarzystwo (...). S.A (...) z siedzibą w W., jako odpowiedzialnej z tytułu umowy ubezpieczenia od odpowiedzialności cywilnej opiera się na zasadzie odpowiedzialności kontraktowej. Kwestie zakresu odpowiedzialności ubezpieczyciela reguluje art. 822 kc, zgodnie, z którym przez umowę ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej zakład ubezpieczeń zobowiązuje się do zapłacenia określonego w umowie odszkodowania za szkody wyrządzone osobom trzecim, względem których odpowiedzialność za szkodę ponosi ubezpieczający albo osoba, na rzecz której została zawarta umowa ubezpieczenia. W myśl art. 822 § 4 kc uprawniony do odszkodowania w związku ze zdarzeniem objętym umową ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej może dochodzić roszczenia bezpośrednio od zakładu ubezpieczeń.

Rekompensatę z tytułu szkody niemajątkowej stanowi zadośćuczynienie, którego podstawę prawną reguluje art. 445 § 1 kc w związku z art. 444 § 1 kc, natomiast podstawę prawną żądania zasądzenia odszkodowania stanowi art. 444 § 1 kc.

Z uwagi na zgłoszone żądania pozwu zasadnicze znaczenie w niniejszej sprawie miało ustalenie przez sąd rozmiaru szkody jakiej doznał powód M. M. (1) na skutek wypadku z dnia 10 maja 2014 roku.

Sąd istotne ustalenia faktyczne oparł przede wszystkim na wnioskach opinii biegłego M. M. (2) z dziedziny medycyny pracy. Wnioski sporządzonej opinii były w ocenie sądu jednoznaczne i kategoryczne. Nadto nie zgłoszono takich zarzutów, które skutecznie podważyłyby prawidłowość i rzetelność opracowanej opinii, a wszystkie podniesione wątpliwości zostały wyjaśnione. Zważyć należy, że po ustosunkowaniu się przez biegłego do treści zarzutów strony pozwanej, opinia przez nią nie była już kwestionowana. Sąd uznał opinię główną oraz uzupełniającą (stanowiącą odpowiedź na zarzuty strony pozwanej) za pełnowartościowy materiał dowodowy przydatny dla dokonania w sprawie istotnych ustaleń faktycznych.

Przy ustalaniu zakresu krzywdy M. M. (1) sąd brał pod uwagę doznane przez niego cierpienia, zarówno fizyczne jak i psychiczne oraz skutki wypadku wpływające na wszystkie aspekty życia powoda.

Przy ustalaniu kwoty zadośćuczynienia sąd nie był związany procentowym określeniem w postępowaniu likwidacyjnym ubezpieczyciela uszczerbku na zdrowiu i wziął obok niego pod uwagę inne czynniki, albowiem wysokość odszkodowania jest zindywidualizowana. Uszczerbek na zdrowiu, nie uwzględnia doznanych przeżyć, stresu, bólu, lęku itp., które podlegają ocenie sądu. Miarkując sumę należnego zadośćuczynienia sąd również miał na uwadze powyższe okoliczności oraz rozległość odniesionych obrażeń powoda.

W ocenie sądu proces diagnostyki i leczenia powoda był prowadzony sprawnie. Jednakże wypadek odcisnął piętno na psychice powoda. O powyższym świadczy jego funkcjonowanie bezpośrednio po wypadku, obniżony nastrój, nadto porzucenie studiów na kierunku rolnictwo oraz porzucenie planów dot. przejęcia gospodarstwa rolnego rodziców i pracy w nim.

Sąd nie ma wątpliwości co do faktu, że wypadek zmienił funkcjonowanie powoda w diametralny sposób. Mimo, iż obecnie jest aktywny fizycznie, uprawia sport, z uwagi na utratę widzenia w prawym oku nie ma możliwości kontynuowania swojej dotychczasowej pasji tj. jazdy na motocrossie, a nadto co najistotniejsze ma duże ograniczenia w codziennym funkcjonowaniu, a przede wszystkim w podjęciu pracy. Możliwość podjęcia zatrudnienia i uzyskiwania dochodu jest niezbędne dla zapewniania potrzeb własnych powoda i założonej przez niego rodziny. Niemniej jednak powyższe pozwala także realizować rolę społeczną pracownika, co wpływa na prawidłowe funkcjonowanie jednostki. Zważyć należy, że w chwili wypadku powód był zaledwie 22-letnim chłopakiem, który wkraczał w dorosłe życie, miał plany co do własnego rozwoju przyszłej kariery i rodziny. Obecnie brak stabilnego zatrudnienia powoduje przesunięcie planów powoda i jego żony co do posiadania potomstwa na okres późniejszy.

Nie bez znaczenia dla ustaleń sądu jest również okres okołowypadkowy i towarzyszące temu ból, cierpienie, stres. Uszkodzenia jakich doznał powód były drastyczne, początkowo wymagał pomocy osób trzecich.

Zważyć należy, że przed wypadkiem powód był młodym niezależnym, zaradnym chłopakiem. Mieszkał i uczył się w P., nadto założył działalność gospodarczą i świadczył usługi w zakresie sprzątnięcia, tak aby odciążyć finansowo rodziców.

W dążeniu do określenia wysokości zadośćuczynienia nie da się w sposób matematyczny wyliczyć, na jakim powinno znajdować się poziomie. Zatem przy ocenie, jaka suma jest odpowiednia tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę należy mieć na uwadze rodzaj naruszonego dobra, charakter, stopień nasilenia i czas trwania ujemnych przeżyć psychicznych i fizycznych spowodowanych naruszeniem. Wysokość zadośćuczynienia ma być odpowiednia, zatem należy również uwzględnić potrzebę udzielenia pokrzywdzonemu ekwiwalentu pieniężnego, nie może ona być jednak symboliczna i winna dla poszkodowanego przedstawiać wartość niejako satysfakcjonującą i ekonomicznie odczuwalną, celem przyznania ochrony w formie majątkowej jest bowiem zrekompensowanie i złagodzenie doznanej krzywdy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 kwietnia 2006 roku, I CSK 159/05, dot. niepubl., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 listopada 2004 roku, I CK 219/04, dot. niepubl., wyrok Sądu Najwyższego z dnia 29 września 2004 roku, II CK 531/03, dot. niepubl., wyrok Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 20 grudnia 2006 roku, VI ACa 567/06, dot. niepubl., wyrok Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 24 lipca 2008 roku, I ACa 1150/06, OSAW 2008/4/110, wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach, I ACa 1253/06, dot. niepubl.)

Dokonując subsumcji wskazanych wyżej zasad, Sąd uznał że adekwatna do rozmiaru krzywdy powoda jest kwota 100.000 zł. Sąd miał na uwadze, że powód stracił widzenie w jednym oku, co determinuje sposób jego funkcjonowania w dorosłym życiu, możliwość zapewnienia sobie odpowiedniego bytu, a w dalszej kolejności bólu fizycznego oraz psychicznego w okresie okołowypadkowym. Tak ustalona wysokość zadośćuczynienia uwzględnia wszystkie okoliczności niniejszej sprawy i jest odpowiednia do krzywdy i cierpienia M. M. (1).

Dotąd na rzecz powoda pozwany wypłacił kwotę 30.000 zł tytułem zadośćuczynienia, wobec powyższego zasądzeniu na jego rzecz w niniejszym postępowaniu podlegała kwota 70.000 zł.

Odnosząc się do kwestii żądania zasądzenia na rzecz powoda odszkodowania sąd uznał je wyłącznie w części jako zasadne.

Sąd uwzględnił koszty leczenia stomatologicznego w kwocie 300 zł, albowiem po wypadku niezbędna była odbudowa zęba (przyśrodkowy siekacz górny). Z kopii dokumentacji medycznej- odpis z leczenia zęba 21 wynika, iż powód zgłosił się do gabinet 12 maja 2014 roku, ząb był złamany w 1/3 długości i odbudowano go kompozytem. Koszt 300 zł sąd uznał za wykazany i pozostający w bezpośrednim związku z przedmiotowym zdarzeniem, dlatego podlegał uwzględnieniu w całości.

Nadto sąd uwzględnił wydatek 250 zł tytułem diagnostyki siatkówki oka, również jako wydatek pozostający w bezpośrednim związku z przedmiotowym zdarzeniem. Z uwagi na doznany uraz powód wymaga pełnej diagnostyki.

Sąd nie uwzględnił roszczenia o zasądzenie odszkodowania tytułem opieki w kwocie 50 zł, albowiem powód nie dowiódł roszczenia ponad dotąd wypłaconą przez pozwanego kwotę 250 zł, brak jest w tym zakresie dowodów. Koszty te nawet nie zostały uprawdopodobnione np. poprzez przedłożenie cenników, ofert usług w zakresie sprawowania opieki.

Nadto odnosząc się do żądania zasądzenia odszkodowania tytułem kosztów podróży związanych z wizytami lekarskimi powoda sąd również uznał je jako zasługujące na uwzględnienie tak co do zasady jak i wysokości. Powód po wypadku wymagał regularnych kontroli lekarza okulisty. Przez okres tygodnia po wypadku powód przebywał w domu u rodziców, powyższe wynika, z zeznań powoda i świadków. Potem wrócił do P. skąd dojeżdżał na wizyty lekarskie. Sąd uwzględnił w całości wskazane koszty, albowiem ze złożonej dokumentacji medycznej, wynika, że powód w dniach 10 maja, 11 maja, 12 maja, 19 maja, 29 maja 2014 roku oraz 02 czerwca, 03 września 2014 roku, 10 lutego 2015 roku był na konsultacji lekarskiej w K.. W związku z powyższym na podstawie art. 322 kpc sąd zasądził żadaną kwotę tytułem kosztów dojazdu w całości tj. 1.520 zł (łącznie koszt 2.225 zł, przy czym kwota 705 zł została wypłacona przez pozwanego), według swojej oceny opartej na rozważeniu wszystkich okoliczności sprawy, przyjmując górną granicę należności, jaka może być zasądzona z tytułu zwrotu kosztów podróży do sądu tj. 0,8358 zł za 1 km.

Głównym problemem powoda jest podjęcie stałego zatrudnienia. Brak widzenia w jednym oku powoduje, że nie może wykonywać pracy zgodnej z wykształceniem oraz posiadanymi umiejętnościami, nadto podjęcie pracy przez powoda wiąże się z pewnymi ograniczeniami, a które szczegółowo omówił biegły.

Wobec powyższego sąd jako zasadne uznał roszczenie powoda co do kosztów związanych z przyuczeniem do nowego zawodu. W tym zakresie powód przedłożył ofertę szkoleń dot. autodetalingu, którą to pracę może wykonywać pomimo ograniczeń jakich doznał w wyniku rozstroju zdrowia spowodowanego wypadkiem. Biegły sądowy nie widział przeciwwskazań, aby powód ukończył tego rodzaju szkolenia. W ocenie sądu koszty kursów zostały dowiedzione poprzez złożenie ofert firmy zajmującej się szkoleniami w tym zakresie. Wobec powyższego zasądzeniu na rzecz powoda podlegała kwota 13.776 zł. Sąd uwzględnił wydatek dot. kursu wyciągania wgnieceń w systemie 5- dniowym, uznając, że zasądzeniu podlegają wyłącznie koszty niezbędne do przygotowania do zawodu. Koszt kursu w systemie 10- dniowym byłby już wydatkiem wykraczającym poza ten zakres.

Mając na uwadze powyższe sąd zasądził od pozwanego na rzecz powoda tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę kwotę 70.000 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 11 lipca 2014 roku do dnia zapłaty, tytułem odszkodowania kwotę 2.070 zł z odsetkami ustawowymi od dnia 11 lipca 2014 roku do dnia zapłaty oraz kwotę 13.776 zł tytułem przygotowania do innego zawodu z odsetkami ustawowymi od dnia 17 sierpnia 2017 do dnia zapłaty.

O odsetkach ustawowych od zasądzonej należności głównej zasądzonej tytułem zadośćuczynienia oraz odszkodowania Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 i 2 kc, zgodnie z którym, jeżeli dłużnik opóźnia się ze spełnieniem świadczenia pieniężnego, wierzyciel może żądać odsetek za czas opóźnienia, chociażby nie poniósł żadnej szkody i chociażby opóźnienie było następstwem okoliczności, za które dłużnik odpowiedzialności nie ponosi. Jeżeli stopa odsetek za opóźnienie nie była z góry oznaczona, należą się odsetki ustawowe. Roszczenie o odszkodowanie jest roszczeniem bezterminowym, a zatem staje się ono wymagalne, z uwagi na brzmienie przepisu art. 455 kc, po wezwaniu dłużnika do zapłaty.

Kwoty zadośćuczynienia i odszkodowania sąd zasądził wraz z odsetkami od 11 lipca 2014 roku, uznając, że roszczenie było już wówczas wymagalne. Sąd zobowiązał pozwanego do złożenia kompletnych akt przedmiotowej szkody pod rygorem ujemnych skutków prawnych. Nałożone przez sąd zobowiązanie zostało wykonane w części, albowiem przedłożona dokumentacja nie zawiera zgłoszenia szkody. Pierwszym dokumentem w aktach szkody jest korespondencja e-mail, z 20 sierpnia 2014 roku, w której powód zwracał się o nadesłanie akt szkody zarejestrowanej pod numerem (...), co implikuje wniosek że przedmiotowa szkoda została zgłoszona przed datą 20 sierpnia 2014 roku. W tym stanie rzeczy, mając na uwadze, że pozwany nie wywiązał się z zobowiązania dot. złożenia kompletnych akt szkody, sąd jako zasadne uznał żądania powoda dot. zasądzenia odsetek.

Natomiast odsetki od kwoty niezbędnej dla przygotowania do nowego zawodu sąd zasądził od 17 sierpnia 2017 roku. W ocenie sądu roszczenie powoda w tym zakresie stało się wymagalne z chwilą skutecznego doręczenia pozwanemu pozwu zawierającego oferty szkoleń i ich koszt (data doręczenia pozwu 16-08-2017 r. epo k. 124). Dopiero wówczas pozwany mógł ocenić zasadność żądania powoda tak co do zasady, jak i wysokości. A zatem od dnia następnego tj. 17 sierpnia 2017 roku pozwany pozostawał w opóźnieniu w spełnieniu świadczenia i od tej daty należało zasądzić odsetki.

Na uwzględnienie zasługiwało także żądanie ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość.

Stosownie do treści art. 189 kpc powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny. W uchwale z dnia 24 lutego 2009 roku (sygnt. Akt III CZP 2/09) Sąd Najwyższy uznał, że art. 442¹ §3 kc nie wyklucza istnienia interesu prawnego osoby dochodzącej naprawienia szkody wyrządzonej na osobie w ustaleniu odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące się ujawnić w przyszłości. W uzasadnieniu wskazał, że uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1970 roku, III PZP 34/69 stanowiła, iż w sprawie o naprawienie szkody wynikłej z uszkodzenia ciała lub wywołania rozstroju zdrowia zasądzenie świadczenia odszkodowawczego nie wyłącza ustalenia w sentencji wyroku odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości z tego samego zdarzenia. Powyższe stanowisko, dosyć powszechnie akceptowane w doktrynie, mogłoby utracić aktualność w sytuacji, gdyby nastąpiła zmiana stanu prawnego. Powstaje pytanie, czy zmiana dokonana ustawą z dnia 16 lutego 2007 r. (Dz.U. Nr 80, poz. 538) pociągnęła za sobą taki skutek. Przed podjęciem analizy tego zagadnienia warto przypomnieć, że nie wszystkie szkody na osobie zawsze powstają jednocześnie ze zdarzeniem, które wywołało uszkodzenie ciała. Następstwa takiego zdarzenia są bowiem często wielorakie, a sama szkoda ma charakter rozwojowy. W jakiś czas po zdarzeniu, często wiele lat (a nawet dziesięcioleci), ujawniają się kolejne następstwa zdarzenia. Następstw tych, zależnych od indywidualnych właściwości organizmu, przebiegu leczenia czy rehabilitacji oraz wielu innych czynników (także rozwoju nauk medycznych i biologicznych) nie sposób przewidzieć. Poszkodowany nie może zatem, występując z powództwem o świadczenie, określić wszystkich skutków danego zdarzenia, które jeszcze się nie ujawniły, ale których wystąpienie jest prawdopodobne. W powoływanej uchwale siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 kwietnia 1970 roku, a także w wielu innych orzeczeniach i w doktrynie, dostrzeżono ten problem. Dopuszczając możliwość ustalenia w sentencji wyroku odpowiedzialności pozwanego za szkody mogące powstać w przyszłości z tego samego zdarzenia wskazywano na dwa zasadnicze argumenty przemawiające za takim stanowiskiem: po pierwsze, przerwanie biegu terminu przedawnienia, które łągodzi działanie ustawowej zasady, że roszczenie o naprawienie szkody, także szkody na osobie, ulega przedawnieniu po upływie lat dziesięciu od dnia zdarzenia wyrządzającego szkodę, niezależnie od tego, kiedy poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia (art. 442 kc, obecnie art. 442¹ § 1 kc) i po drugie, wyeliminowanie lub przynajmniej złagodzenie trudności dowodowych mogących wystąpić z kolejnym procesie odszkodowawczym z uwagi na upływ czasu pomiędzy wystąpieniem zdarzenia szkodzącego a dochodzeniem naprawienia szkody. Stanowisko powyższe oznacza w konsekwencji, że, przynajmniej co do zasady, powód w procesie o naprawienie szkód na osobie ma interes prawny pozwalający na skorzystanie z powództwa o ustalenie także wówczas, gdy jednocześnie żąda zasądzenia świadczenia.

Mając na uwadze powyższe sąd doszedł do przekonania, iż w niniejszej sprawie istnieją przesłanki do uwzględnienia roszczenia powoda o ustalenie odpowiedzialności pozwanego na przyszłość. Z uwagi na przejęcie widzenia przez jedno oko jest ono znacznie obciążone, co może powodować pogorszenie jego funkcjonowania w przyszłości.

Z uwagi na powyższe żądanie ustalenia odpowiedzialności pozwanego na przyszłość należało uwzględnić, albowiem powód ma interes prawny w uzyskaniu takiego rozstrzygnięcia w rozumieniu art. 189 kpc.

Sąd oddalił powództwo w pozostałym zakresie, albowiem żądanie powoda uznał za wygórowane.

O kosztach postępowania sąd orzekł na podstawie art. 100 kpc w zw. z art. 108 kpc, mając na uwadze wynik procesu. Sąd uwzględnił żądanie pozwu wyłącznie w części i zasądził na rzecz powoda łącznie kwotę 85.846 zł, zatem powód wygrał proces w 69%. Mając to na uwadze sąd kosztami postępowania obciążył strony stosunkowo, pozwanego w 69% a powoda w 31% z wyłączeniem obciążania powoda kosztami opłaty sądowej od pozwu, w zakresie której powód był zwolniony, pozostawiając jednocześnie szczegółowe rozliczenie kosztów referendarzowi sądowemu.

Z uwagi na powyższe na podstawie powołanych przepisów Sąd orzekł jak w sentencji wyroku.

Sędzia Hanna Ratajczak

ZARZĄDZENIE

1. odnotować;
2. odpis wyroku wraz z uzasadnieniem proszę doręczyć pełnomocnikom stron;
3. akta proszę przedłożyć za 14 dni od doręczenia lub z apelacją.

Poznań dnia 19 lutego 2020 r.

/-/ Hanna Ratajczak